Ελληνορθόδοξη ή Ουμανιστική Παιδεία; (Αρχιμ. Κύριλλος Κωστόπουλος, Ιεροκήρυξ Ι. Μ. Πατρών)

Categories : ΑΝΕΠΙΚΑΙΡΑ

Date : 17 Σεπτεμβρίου, 2016

Η σημερινή εποχή, ως η πιο επικίνδυνη όλων των προηγούμενων εποχών, χαρακτηρίζεται από την απαξίωση κάθε είδους αξίας και την απομάκρυνση του ανθρώπου –ο οποίος «*ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς*» (Ψαλμ. 49, 21)– από τον Θεό Δημιουργό του.

Δυστυχώς και στην Ορθόδοξη χώρα μας υπάρχει κρίση ταυτότητος του νεοέλληνα που εγγίζει έντονα και τον χώρο της παιδείας. Αυτή η σίγουρη και αναμφισβήτητη διάγνωση και διαπίστωση μας οδηγεί στην επίμονη σκέψη: Ποια άραγε να είναι η βαθύτερη αιτία;

Η αντικειμενική αλήθεια, η οποία σφραγίζει τον άνθρωπο της εποχής μας είναι ότι η παιδεία μας απομακρύνθηκε από την ελληνορθόδοξη βάση της και τη Θεανθρώπινη πορεία της.

Σκοπός του ανθρώπου, ωστόσο, είναι η ολοκλήρωση και τελειοποίησή του. Για τον λόγο αυτό έχει ανάγκη της καταλλήλου παιδείας. Κι αυτή η κατάλληλη από κάθε άποψη παιδεία είναι η ελληνορθόδοξη παιδεία. Και είμαι απόλυτος στον όρο αυτό για τον λόγο ότι σε αντίθετη περίπτωση θα έχουμε ή ελληνική παιδεία ή ευρωπαϊκή παιδεία.

Για την πρώτη περίπτωση πιστεύουμε –χωρίς να αμφισβητούμε την αρχαιοελληνική παιδεία– ότι η γνώση, η οποία έχει ως μοναδικό της έρεισμα την αρχαιοελληνική γραμματεία είναι ελλιπής. Και τούτο γιατί δεν καλύπτει τις ανάγκες του ανθρώπου ως ψυχοσωματικού όντος. Η επιστήμη, η γνωσιολογία, η αγωγή γενικότερα ήταν σε πολύ καλό δρόμο και οδηγούσε τους νέους στην ακράδαντη πίστη προς την αξία που λέγεται άνθρωπος.

Όμως, δεν μπορούμε να αμφισβητήσουμε το γεγονός ότι και αυτός ο Πλάτωνας είχε βαθιά επίγνωση της ατέλειας της ανθρωπολογικής φιλοσοφίας του και γι’ αυτό σπεύδει να εξερευνήσει κόσμους άγνωστους για τους μέχρι της εποχής του φιλοσόφους των αιωνίων ιδεών και ιδεωδών. Αναζητούσε την αλήθεια για τον άνθρωπο και για το σύμπαν. Αλήθειες, τις οποίες αποκάλυψε η Αυτοαλήθεια ο Θεάνθρωπος Κύριος.

Στην περίπτωση τώρα της ευρωπαϊκής παιδείας. Η Ευρώπη με τους ουμανιστές φιλοσόφους της και την αντίστοιχη παιδεία της δεν στάθηκε ικανή να βοηθήσει ουσιαστικά στην ολοκλήρωση του ανθρώπου. Ο αυταρχικός Παπισμός και ο σχολαστικισμός με τον Ιησουϊτισμό του αφαίρεσαν όλες τις δυνάμεις που του είχαν απομείνει.

Ο Ρουσώ με την φυσιοκρατία του, οι Λοκ και Χιουμ με την αισθησιοκρατία τους κατήντησαν τον άνθρωπο πρωτόγονο και αγροίκο. Ο Ντεκάρτ και ο Καντ πρότειναν την ανθρώπινη λογικότητα. Ο άνθρωπος, είπαν, αποδεικνύεται άνθρωπος μέσω της λογικής. Έτσι υποβάθμισαν τον άνθρωπο σε ζώο, σε κτήνος, αφού παρέβλεψαν την πίστη στην αποκαλυφθείσα Αλήθεια και στο υπερέκεινα.

Αυτοί με τις υστερικές τους κραυγές, κυρίως οι Δαρβινιστές, με τη θεωρία περί της καταγωγής του ανθρώπου από τον πίθηκο, ετοίμασαν το έδαφος στους αθέους υπαρξιστές Νίτσε, Σαρτρ, Καμύ κ.ά. και στους βουλησιοκράτες Σοπενχάουερ και Στήρνερ, οι οποίοι διαβεβαίωσαν τον άνθρωπο ότι δεν έχει ανάγκη κανενός Θεού παρά μόνον του εαυτού του. Και **εδώ κορυφώνεται το δράμα της ευρωπαϊκής παιδείας. Χάνοντας τον Θεό ο άνθρωπος, έχασε και το πρόσωπό του.**

Για τον λόγο αυτό είναι επιτακτική ανάγκη να βασισθεί η παιδεία μας σε ελληνορθόδοξη βάση με περιεχόμενο όχι μόνον αρχαιοελληνικό, αλλ᾽ ούτε αποκλειστικά ευρωπαϊκό. Ο νους των νεοελλήνων πρέπει να φωτισθεί με το άκτιστο φως του Θεανθρώπου Κυρίου και η γνώση να συμπορευθεί με την πίστη στην αποκαλυφθείσα Αλήθεια.

Ας μην κρυβόμαστε πίσω από φρούδες ελπίδες για βελτιώσεις που δεν έρχονται. Είναι βεβαιωμένο πλέον το γεγονός ότι η ελληνορθόδοξη παιδεία μας υπονομεύεται από παντού. Η κατάσταση έχει φθάσει σε οριακό σημείο. «*Μέχρι τίνος παίζομεν ἐν οὐπαικτοῖς;*» (PG 60, 351). Πρέπει, επιτέλους, να τολμήσουμε να τοποθετηθούμε με ευθύνη απέναντι στην Ιστορία μας.

Το περιεχόμενο της παιδείας στη χώρα μας οφείλει να είναι ελληνορθόδοξο. Αυτή θα είναι και η μόνη διέξοδος για την αποφυγή της οριστικής καταρρεύσεως του έθνους μας.

(Δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα «Πελοπόννησος» των Πατρών στις 4/9/2016)